

Projekt

z dnia 16 czerwca 2025 r.

Zatwierdzony przez

UCHWAŁA NR

RADY MIASTA ŻAGAŃ

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) z w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.) oraz uchwały Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M. P. z 2022 r. poz. 767) Rada Miasta Żagań uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2026-2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Żagań

Krzysztof Sieńko

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miasta Żagań
z dnia 2025 r.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2026–2028

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŻAGANIU

Spis treści

WPROWADZENIE.....	2
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻAGAŃ	4
<i>Instytucje na terenie Gminy Żagań.</i>	5
<i>Organizacje pozarządowe</i>	6
II. FORMY I WYMIAR WSPARCIA ŚWIADCZONEGO W ŚRODOWISKU	9
<i>Działania Ośrodka Pomocy Społecznej:</i>	9
III. DIAGNIOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH	12
Usługi społeczne dedykowane rodzinom.....	14
Usługi społeczne dedykowane osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.....	16
Usługi społeczne dedykowane młodzieży.	19
Usługi społeczne dedykowane osobom w kryzysie bezdomności	22
IV. CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH – ZINTEGROWANA ODPOWIEDŹ NA WYZWANIA SPOŁECZNE.....	25
<i>Wsparcie dla rodzin</i>	25
<i>Usługi dla osób starszych i z niepełnosprawnościami</i>	26
<i>Programy dla młodzieży</i>	26
<i>Wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności:</i>	26
V. PODSUMOWANIE.....	27

WPROWADZENIE

Deinstytucjonalizacja usług społecznych zalicza się do niezwykle istotnych kierunków rozwoju polityki społecznej w ostatnich latach, szczególnie w kontekście współczesnych wyzwań związanych ze zmianami w strukturze społecznej, przeobrażeniami modelu rodziny i rynku pracy czy kwestiami natury zdrowotnej¹

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Żagań wpisuje się w ogólnopolską i europejską tendencję deinstytucjonalizacji usług społecznych, której celem jest stopniowe odchodzenie od tradycyjnych, zamkniętych form opieki na rzecz wsparcia środowiskowego i zindywidualizowanego.

Deinstytucjonalizacja oznacza przejście od modelu instytucjonalnego, opartego na dużych placówkach opiekuńczych, do modelu wsparcia w środowisku lokalnym, które jest bliższe potrzebom jednostek, bardziej elastyczne i efektywne kosztowo. Proces ten obejmuje również rozwój usług społecznych opartych na społeczności, które promują integrację społeczną, autonomię i niezależność osób korzystających z pomocy.

Ogólnym celem niniejszego dokumentu jest identyfikacja niezaspokojonych potrzeb społecznych w Gminie Żagań oraz zaplanowanie adekwatnego rozwoju usług społecznych na najbliższe lata. Plan ten ma na celu wyznaczenie priorytetów rozwojowych, które umożliwią skuteczne zaspokajanie potrzeb mieszkańców, a także ułatwią dostęp do środków finansowych pochodzących z budżetu centralnego, regionalnego oraz funduszy Unii Europejskiej. W kontekście deinstytucjonalizacji, planowanie usług społecznych powinno uwzględniać nie tylko bieżące potrzeby, ale również długoterminowe cele, takie jak zwiększenie dostępności usług środowiskowych, wsparcie rodzin i opiekunów oraz promowanie samodzielności osób wymagających pomocy.

Samorząd, planując rozwój usług społecznych, powinien przeprowadzić kompleksową inwentaryzację istniejących zasobów, w tym infrastruktury, kadry oraz dostępnych form wsparcia. Kluczowym elementem jest również szczegółowa analiza interesariuszy procesu, obejmująca zarówno podmioty instytucjonalne (np. placówki opiekuńcze, szkoły, ośrodki zdrowia), jak i organizacje pozarządowe oraz potencjalnych partnerów społecznych

¹ Zob. *Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych*, MRiPS 2023, s. 4 i nn.

i gospodarczych. Plan powinien zawierać analizę potrzeb wszystkich stron zaangażowanych w proces organizacji usług – zarówno odbiorców (mieszkańców gminy), jak i dostawców usług społecznych. W kontekście deinstytucjonalizacji, istotne jest również uwzględnienie potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz innych grup wymagających wsparcia.

Korzyściami dla gminy wynikającymi z opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2026-2028 będą:

- ✓ **Uporządkowanie i usystematyzowanie działań** w zakresie rozwoju usług społecznych, co pozwoli na bardziej celowe i trafne wykorzystanie dostępnych zasobów.
- ✓ **Wyznaczenie priorytetów rozwojowych**, które umożliwią skoncentrowanie się na najpilniejszych potrzebach społecznych oraz efektywne zarządzanie środkami finansowymi.
- ✓ **Umożliwienie dostępu do środków regionalnych i unijnych**, co przyczyni się do realizacji ambitnych projektów społecznych i poprawy jakości życia mieszkańców.
- ✓ **Promowanie deinstytucjonalizacji** poprzez rozwój usług środowiskowych, które są bardziej przyjazne dla użytkowników i sprzyjają ich integracji społecznej.
- ✓ **Zwiększenie współpracy międzysektorowej** między samorządem, organizacjami pozarządowymi, sektorem prywatnym a lokalną społecznością, co wpłynie na większą spójność i efektywność działań.

Wdrażanie zasad deinstytucjonalizacji w ramach Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta Żagań stanowi ważny krok w kierunku budowy nowoczesnego systemu wsparcia społecznego, który będzie odpowiadał na wyzwania demograficzne, społeczne i ekonomiczne, a jednocześnie zapewni godne warunki życia wszystkim mieszkańcom.

Dokument ten uwzględnia rekomendacje Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zawarte w dokumencie „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

Część **diagnostyczna** zawiera kluczowe dane i analizy dotyczące stanu polityki społecznej w gminie, w tym identyfikację głównych wyzwań i potrzeb w zakresie usług społecznych. W tej części przedstawiono również charakterystykę lokalnych zasobów, zarówno instytucjonalnych, jak i społecznych, oraz diagnozę sytuacji grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Część **programowa** koncentruje się na prezentacji usług społecznych w poszczególnych obszarach tematycznych, takich jak opieka nad osobami starszymi, wsparcie rodzin, ochrona zdrowia czy integracja społeczna. W tej części określone zostały konkretne cele strategiczne, kluczowe działania niezbędne do ich realizacji oraz źródła finansowania, zarówno lokalne, jak i zewnętrzne (w tym środki unijne i krajowe).

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻAGAŃ

Żagań położony jest w pobliżu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych, 45 km. od granicy niemieckiej i 80 km od granicy czeskiej. Z biznesowego i turystycznego punktu widzenia miasto posiada bardzo atrakcyjne położenie. Dobre połączenia drogowe z Berlinem i pobliskimi lotniskami we Wrocławiu i Poznaniu gwarantują szybki dostęp do większych aglomeracji i ośrodków gospodarczo-biznesowych. Miasto zlokalizowane jest w południowej części województwa lubuskiego, na pograniczu Niziny Śląskiej i Gór Kocich. Na południe od Miasta rozciągają się Bory Dolnośląskie. Przez Żagań przepływa rzeka Bóbr, lewobrzeżna część miasta wznosząca się od koryta Bobru na zachód to początek wzniesień Żarskich, zaś prawobrzeżna wznosząca się na wschód po początek Wzgórz Dalkowskich. Powierzchnię Gminy Żagań o statusie miejskim wprawie 50% zajmują tereny leśne, kolejne 13% to użytki rolne, natomiast pozostałą część zajmują tereny zabudowane, nieużytki i wody. Z biznesowego i turystycznego punktu widzenia miasto posiada bardzo atrakcyjną lokalizację. W sektorze prywatnym działa 1482 przedsiębiorców, z czego w roku poprzednim zarejestrowano 71 nowych przedsiębiorców. Na terenie Żagania przeważają mali przedsiębiorcy. Żagań jest ściśle związany z wojskiem. W mieście znajduje się siedziba Dowództwa 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancernej. Gmina Żagań o statusie miejskim zajmuje powierzchnię 39,98km² i jest zamieszkiwana przez 23 462 tys. mieszkańców.

Sytuacja demograficzna Miasta, podobnie jak większości gmin na terytorium RP wskazuje na niekorzystne zmiany demograficzne, ograniczenie liczby mieszkańców i starzenie społeczeństwa. Na przestrzeni ubiegłych lat obserwować można spadek liczby mieszkańców miasta. W roku 2023 wynosiła ona 23 462 osoby, w tym 12 190 kobiet i 11 272 mężczyzn. Zmniejszyła się liczba urodzeń mieszkańców Żagania w 2023 roku było ich 142.

W związku z tym mamy ujemny przyrost naturalny ponieważ stosunek liczby zgonów do liczby urodzeń wynosi 279 do 142. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2023 roku wynosiła 3756 osób, w wieku produkcyjnym 13 269 osób, w wieku poprodukcyjnym 6437 osób. Liczba mieszkańców Żagania w 2023r. w przedziale wiekowym od 0 do 19 wynosiła 4147 osób, w przedziale od 20 do 44 lat - 7430 osób, od 45 do 59 lat – 12 118 osób, od 60 do 84 lat 6648 osób, powyżej 85 lat - 549 osób. W roku 2023 roku w Żaganiu zawarto 73 małżeństwa.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu ogółem w 2023r. zarejestrowanych było 295 osób w tym z prawem do zasiłku 52 osoby².

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żaganiu w roku wydał ogółem 726 orzeczeń o niepełnosprawności. Z tego 59 orzeczeń o niepełnosprawności dzieci do 16 roku życia.

Instytucje na terenie Gminy Żagań.

Żagań to miasto, w którym znajdują się kluczowe instytucje i placówki kształtujące życie społeczne jego mieszkańców. Należą do nich m.in.:

- **urzędy administracji publicznej** (np. Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe),
- **jednostki edukacyjne** (szkoły, przedszkola, Żagański Pałac Kultury),
- **służba zdrowia** (szpitale, przychodnie),
- **instytucje kulturalne** (Muzeum Obozów Jenieckich, Biblioteka Publiczna),
- **organizacje społeczne i ochotnicze** (straż pożarna, stowarzyszenia),
- **placówki wymiaru sprawiedliwości** (sąd, prokuratura)

W Żaganiu funkcjonują kluczowe instytucje kultury, które aktywnie wspierają lokalną społeczność w zakresie działalności kulturalno-oświatowej, oferując wysokiej jakości usługi.

Do najważniejszych placówek należą:

- **Żagański Pałac Kultury**
- **Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy**
- **Muzeum Obozów Jenieckich**

² <https://svs.stat.gov.pl/1294/17/31> GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca

Żagański Pałac Kultury - prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury, w tym: edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, wspierania amatorskiego ruchu artystycznego, rozwijania folkloru, rękodzieła ludowego i artystycznego. Działania realizowane są poprzez: imprezy kulturalne, koncerty, spektakle teatralne, wystawy, imprezy plenerowe, warsztaty, sekcje zainteresowań, konkursy i przeglądy. Siedzibą instytucji jest zabytkowy pałac z oranżerią i parkiem (jedna z najcenniejszych barokowych rezydencji w Polsce), położony na terenie o powierzchni 15,35 ha.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy - oferuje szeroki zakres usług, w tym: wypożyczalnię dla dorosłych, dzieci i młodzieży, czytelnie ogólne i prasowe, Centrum Informacji Młodzieżowej i Centrum Informatyczne, Filia Biblioteczna nr 1 (przy Szkole Podstawowej nr 4). Księgozbiór liczy tysiące woluminów, a bibliotekę rocznie odwiedza ponad 6 tys. czytelników.

Muzeum Obozów Jenieckich

Powstało w 1971 r. na terenie dawnego Stalagu VIIIC – niemieckiego obozu jenieckiego z 1939 r. Placówka: dokumentuje historię obozów jenieckich i losy żołnierzy, organizuje wystawy czasowe związane z regionem i tematyką obozową, jest miejscem spotkań byłych jeńców i ich rodzin z całego świata. Muzeum znajduje się przy ul. Lotników Alianckich 6, na obszarze ok. 6 km², gdzie zachowały się pozostałości obozowej infrastruktury.

Organizacje pozarządowe

Żagań aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, które działają w obszarach takich jak: pomoc społeczna, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, profilaktyka uzależnień, sport, turystyka i ekologia.

Gmina Żagań co roku uchwała „*Program współpracy z organizacjami pozarządowymi*”, oparty na zasadach partnerstwa, jawności i efektywności. Współpraca obejmuje m.in. dofinansowanie projektów w kluczowych dziedzinach życia społecznego. **Wykaz organizacji pozarządowych działających w mieście Żagań:**

1. Akademia Rozwoju Przedsiębiorczości
2. Automobil „VITAL MOTOR CLUB”

3. Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości
4. Demokratyczna Unia Kobiet
5. Fundacja Piętro Wyżej
6. Klub Wodny PTTK „SZRON”
7. Polski Czerwony Krzyż
8. PTTK Żagań
9. Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych
10. Polski Związek Działkowców
11. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
12. Polski Związek Filatelistyczny
13. Polski Związek Niewidomych Koło Żagań
14. Polski Związek Sybiraków Koło w Żaganiu
15. Polski Związek Wędkarski Koło Nr 1 Żagań
16. PZ CARITAS przy Parafii pw. św. Józefa
17. PZ CARITAS przy Parafii pw. WNMP
18. Speleoklub „BOBRY”
19. Stowarzyszenie Żołnierzy i Pracowników Wojska 3 Drezdeńskiego Pułku Czołgów Średnich
20. Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy 29 Pułku
21. Stowarzyszenie „Bobrowa” TPE
22. Stowarzyszenie Historyczne
23. Stowarzyszenie Kultury Górali Czadeckich im. Franciszka Krajewskiego
24. Stowarzyszenie „Miasto bez granic”
25. Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Miasta Żagania i Powiatu Żagańskiego
26. Stowarzyszenie „Nasze Miasto – Nasz Powiat”
27. Stowarzyszenie Oświatowe
28. Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę
29. Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego „UŚMIECH DZIECKA”
30. Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo „Integracja”
31. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich przy Parafii Nawiedzenia NMP
32. Stowarzyszenie Turystyczne „OGNIWO”

33. Stowarzyszenie Turystyczne „Piechur”
34. Stowarzyszenie Turystyki Wodnej „Szron – Czerna”
35. Stowarzyszenie „Wspólnie Bezpieczniej”
36. Stowarzyszenie Miłośników Kolei OK 1
37. Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło Żagań
38. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Powiatowy
39. Towarzystwo Przyjaciół Żagania
40. Towarzystwo Wspierania Sportu w Strażach Pożarnych w Żaganiu
41. Towarzystwo Żagańskie
42. Uczniowskie Kluby Sportowe
43. Wojskowy Klub Sportowy „Sobieski – Arena” Żagań
44. Związek Harcerstwa Polskiego.3 Wielopoziomowa Drużyna Harcerska Azymut
45. Związek Inwalidów Wojennych
46. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych
47. Związek Nauczycielstwa Polskiego, Zarząd Oddziału w Żaganiu
48. Żagański Komitet Współpracy Miast Bliźniaczych
49. Żagańskie Stowarzyszenie Amazonek
50. Żagańskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „Promyk”
51. Żagańskie Stowarzyszenie Muzyczne im. H. Czerny – Stefańskiej
52. Żagańskie Stowarzyszenie Tenisa Stołowego
53. Żagańskie Towarzystwo Cyklistów „HURAGAN”
54. Żagańsko – Żarskie Stowarzyszenie Pomocy Chorym ze Schorzeniami Układu Oddechowego
55. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых
56. Polski Związek Bibliotekarzy³.

Działania NGO w Żaganiu przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniając lokalne partnerstwa i aktywizując społeczność. Organizacje te stanowią ważne ogniwo w rozwoju miasta, promując jego walory kulturalne, turystyczne i społeczne.

³ <https://ops.zagan.pl/strategia-rozwiazywania-problemow-spoecznych>

II. FORMY I WYMIAR WSPARCIA ŚWIADCZONEGO W ŚRODOWISKU.

Za realizację usług społecznych w mieście Żagań z zakresu pomocy społecznej odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu. Realizuje zadania m.in. z systemu szeroko rozumianej pomocy społecznej (świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne) oraz systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej:

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagania na lata 2021 - 2026 określono cel główny oraz cele strategiczne, w ramach których poszczególne instytucje podlegające gminie realizują zadania.

Celem głównym jest: **„Stworzenie efektywnego i skutecznego lokalnego systemu wsparcia społecznego zapewniającego wysoki poziom zaspokojenia najważniejszych potrzeb życiowych mieszkańców”**. Wyłonione zostały cele operacyjne:

1. Kompleksowe wsparcie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży w tym: rodziny z dziećmi (dzieci i młodzież), edukacja i realizacja działań w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych. W ramach ww. celu realizowano zadania promujące prawidłowy model rodziny oraz edukowano rodziny w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny. W roku 2023 pomocą społeczną objętych było 105 rodzin z dziećmi. W rodzinach tych było 378 osób. Stanowi to 20% ogółu korzystających z pomocy społecznej rodzin. Rodziny objęte były wsparciem w formie zasiłków okresowych, świadczenia na żywność, zasiłków celowych, posiłków, obiadów w szkole. Udzielano pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, zabezpieczano potrzeby bytowe dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Podejmowano współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi oraz z Kościołem na rzecz osób ubogich.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu zatrudniał 2 asystentów rodziny, których zadaniem było wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W roku 2023 wsparciem asystentów rodziny objętych było 38 rodzin. W rodzinach było 60 dzieci. Ponadto zapewniano osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostęp do

pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, wsparcia psychologicznego i prawnego. Prowadzono profilaktyczną działalność informacyjną, edukacyjną i szkoleniową w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.

W roku 2023 pomocą społeczną było objętych 524 rodziny. W rodzinach tych było 881 osób. Stanowi to 3,7% mieszkańców Żagania. Świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych przyznano 413 osobom t.j. 385 rodzinom. Rodziny korzystały z pomocy społecznej w formie zasiłków okresowych, celowych, specjalnych celowych, świadczenia na żywność, posiłków, obiadów w szkole. Udzielano pomocy finansowej i rzeczowej osobom ubogim, zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewniano dostęp do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego. Prowadzono pracę socjalną z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością. W roku 2023 z powodu ubóstwa wsparciem społecznym było objętych 279 rodzin. Osoby bezdomne uzyskiwały schronienie w 4 mieszkaniach readaptacyjnych, ogrzewalni, 1 osoba była umieszczona w schronisku dla osób bezdomnych. Uruchomienie mieszkań readaptacyjnych w istotnym stopniu pozwoliło ograniczyć wydatki na sfinansowanie schronienia. W roku 2023 z Ogrzewalni skorzystało 52 osoby.

2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym: w ramach realizacji celu udzielano pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym. Zapewniano dostęp do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W ramach funkcjonowania Domu Dziennego Pobytu organizowano osobom starszym niepełnosprawnym czas wolny. Z usług opiekuńczych w 2023 roku korzystało ogółem 69 osób. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznych - 32. Liczba osób skierowanych do DPS w danym roku 5. Liczba osób umieszczonych w DPS w danym roku 5. Liczba osób korzystających z zajęć w Domu Dziennego Pobytu 26.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu w 2023 roku realizował:

Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2023”. Środki na realizację Programu pochodziły w całości z Funduszu Solidarnościowego. Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał 21 asystentów osobistych osób niepełnosprawnych. W roku 2023 z usług asystenta skorzystało 41 osób niepełnosprawnych, w tym 37 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 3 osoby

z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, 1 dziecko. Ogółem zrealizowano 10615 godzin na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych. Koszt Programu wyniósł 441.142,01 zł w tym 424.526,19 zł przeznaczono na wynagrodzenia asystentów i pochodne.

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023” realizowany był na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia Wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023” (Dz. Urz. z 2018, poz. 1007). Celem programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Ogółem wydatkowano 608.000,00 zł. w tym 129.200,00 zł. stanowiło wkład własny gminy. W ramach programu udzielono wsparcia dla 523 osób. Pomoc udzielana była w formie świadczenia pieniężnego na żywność, sfinansowania obiadów w szkole, posiłków jednodaniowych realizowanych w Stołówce OPS.

Program „Opieka wytchnieniowa - edycja 2023 r.”

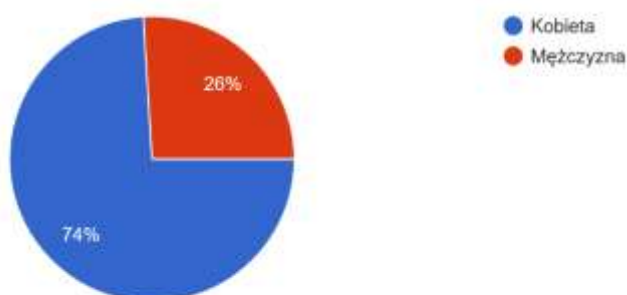
W roku 2023 Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu realizował Program „Opieka wytchnieniowa - edycja 2023 r.” W ramach Programu objęto wsparciem 11 osób, zatrudniono 10 opiekunów. Koszt Programu wyniósł 92.412,00 zł, w tym: 90.600,00 zł na realizację zadania, 1.812,00 zł na obsługę Programu⁴.

⁴ <https://ops.zagan.pl/strategia-rozwiazywania-problemow-spoecznych>

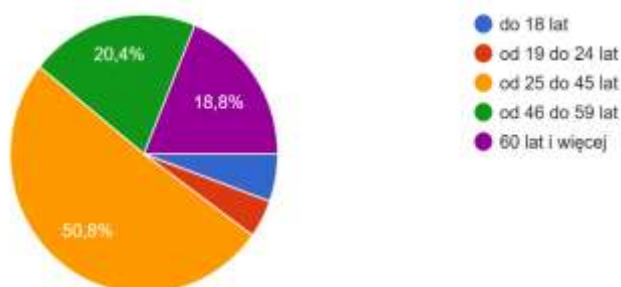
III. DIAGNIOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH

W celu opracowania **Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2026–2028** przeprowadzono **badania ankietowe** wśród mieszkańców, które miały na celu **zidentyfikowanie kluczowych potrzeb i barier w dostępie do usług społecznych**. W badaniu wzięło udział **181 osób**, w tym **134 kobiety (74%)** i **47 mężczyzn (26%)**, co pozwoliło na uwzględnienie różnorodnych perspektyw w procesie planowania zmian.

Płeć respondenta
181 odpowiedzi

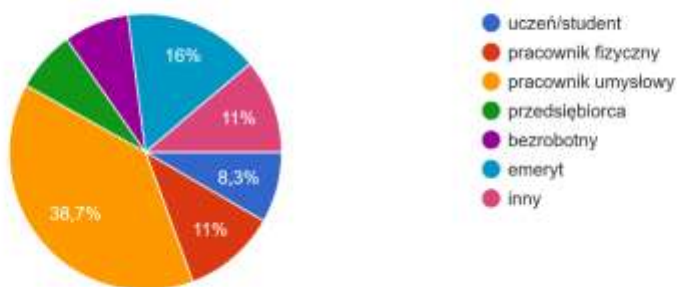
Wiek respondenta
181 odpowiedzi

Status zawodowy osób ankietowanych przedstawia się w następujący sposób: 38,7 % ankietowanych było pracownikami umysłowymi, 16% emerytami, 11% było pracownikami fizycznymi, 8,3 % miało status ucznia / studenta.

Jaki jest Pani/Pana status zawodowy?

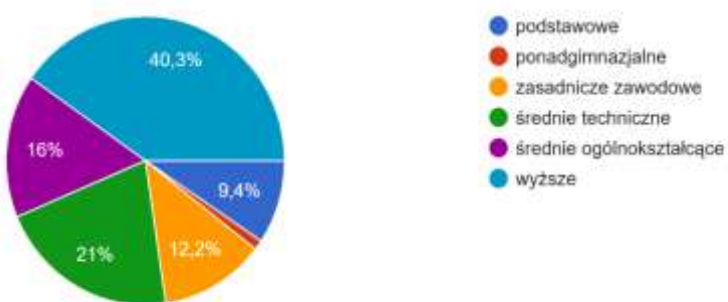
181 odpowiedzi

Wykształcenie zawodowe ankietowanych kształtuje się w następujący sposób: 40,3% miało wykształcenie wyższe, 21% średnie techniczne, 16% średnie ogólnokształcące, 12,2 % zasadnicze zawodowe, 9,4% podstawowe.

Jakie jest Pani/Pana wykształcenie?

181 odpowiedzi

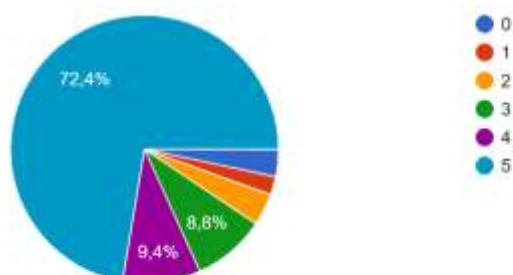

Usługi społeczne dedykowane rodzinom.

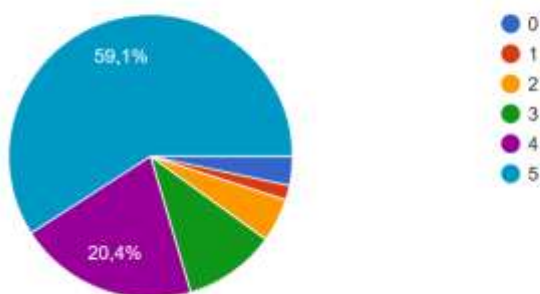
Skala ocen: od 1 bardzo małe lub brak zapotrzebowania do 5 bardzo duże zapotrzebowanie

Zdecydowana większość ankietowanych oceniło, iż istnieje zapotrzebowanie na działania skierowane na rzecz rodzin. Poniżej wyniki przeprowadzonego badania respondentów:

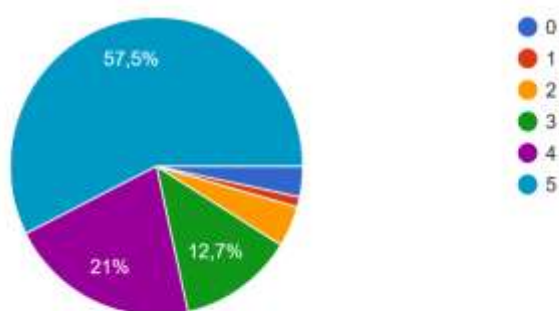
działania profilaktyczne w obszarze zdrowia
181 odpowiedzi

działania profilaktyczne dla rodzin w zakresie uzależnień i przemocy
181 odpowiedzi

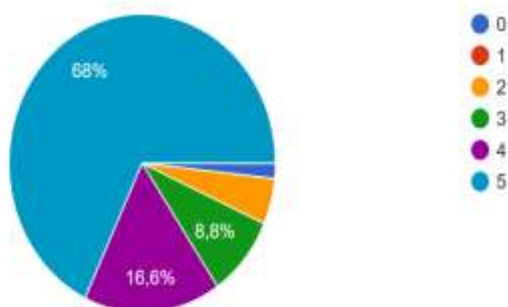

poradnictwo dla rodzin w zakresie problemów opiekuńczych i wychowawczych
181 odpowiedzi

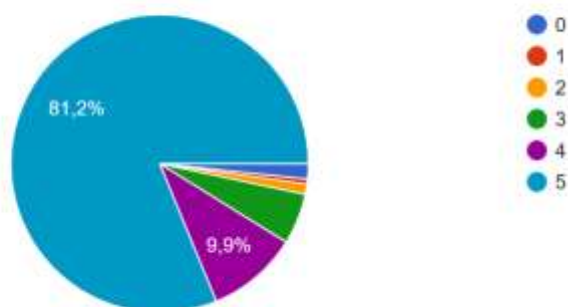
dostęp do prawnika

181 odpowiedzi

dostęp do psychologa

181 odpowiedzi

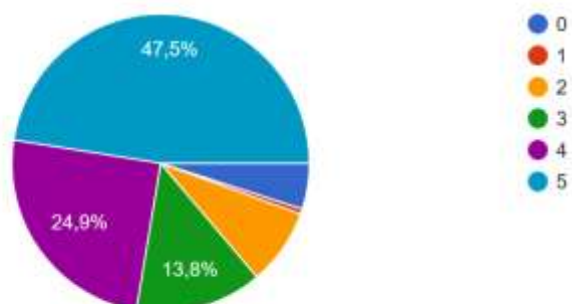
Analiza przeprowadzonych badań ankietowych wyraźnie wskazuje na kluczowe obszary wsparcia oczekiwane przez rodziny. Wśród najpilniejszych potrzeb respondenci wymieniają: **dostęp do specjalistycznej pomocy** - konsultacje psychologiczne, wsparcie psychiatryczne, terapię logopedyczną; **usługi prawne** - poradnictwo prawne w zakresie spraw rodzinnych, wsparcie w kwestiach socjalnych i mieszkaniowych; **profilaktyka zdrowotna** - programy edukacyjno-profilaktyczne dla rodzin, terapie dla dzieci i młodzieży, działania zapobiegające uzależnieniom, programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wyniki te wskazują na potrzebę rozwoju zintegrowanego systemu wsparcia, który łączyłby pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną z kompleksowymi działaniami profilaktycznymi. Szczególnie istotne wydaje się wzmocnienie dostępności specjalistów oraz tworzenie programów profilaktycznych skierowanych do różnych grup wiekowych.

Usługi społeczne dedykowane osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami

Skala ocen: od 1 bardzo małe lub brak zapotrzebowania do 5 bardzo duże zapotrzebowanie

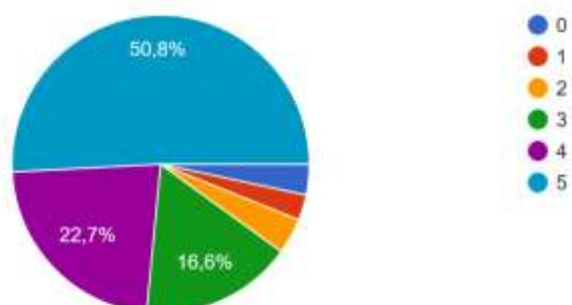
rozwój oferty spędzania czasu wolnego

181 odpowiedzi

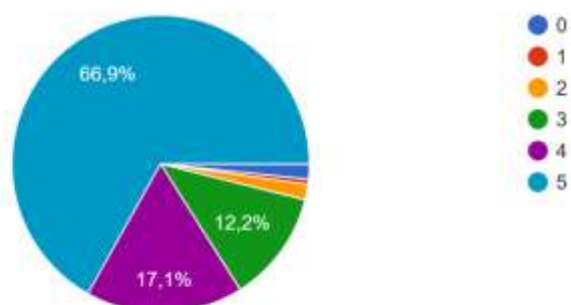
wsparcie w formie posiłku

181 odpowiedzi

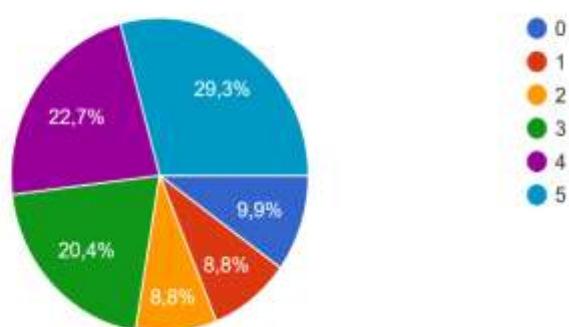
dowóz posiłków dla osób z ograniczoną mobilnością zw względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność ruchową

181 odpowiedzi

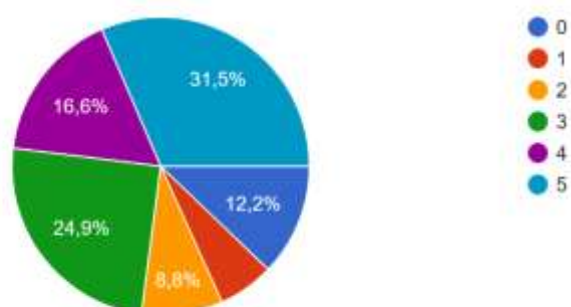
mobilna usługa fryzjerska

181 odpowiedzi

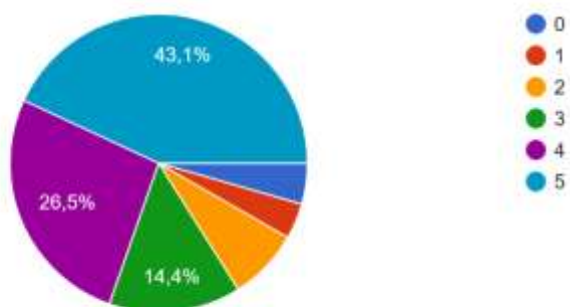
usługi pralnicze

181 odpowiedzi

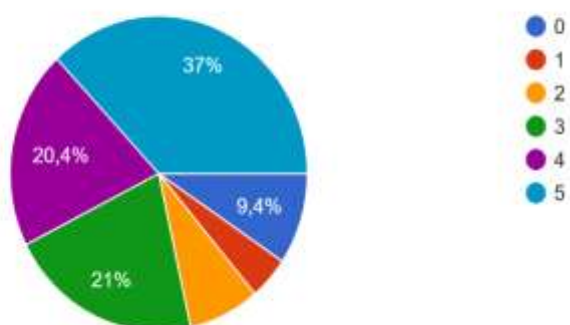
mobilna usługa drobnych prac domowych

181 odpowiedzi

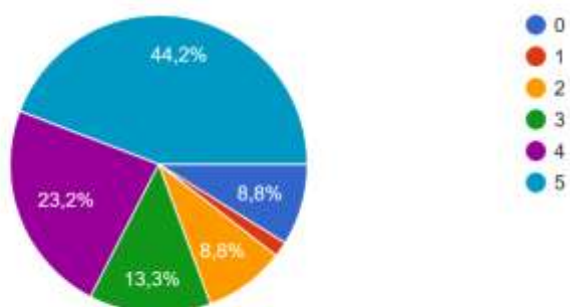
usługi kąpielowe

181 odpowiedzi

mieszkania treningowe dla osób z niepełnosprawnościami

181 odpowiedzi

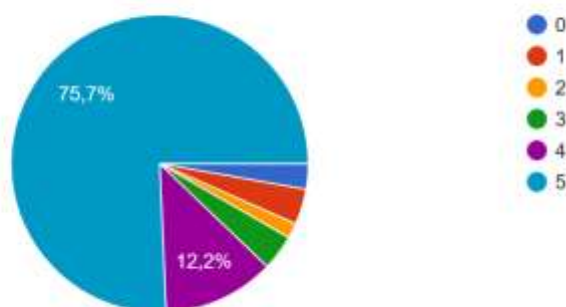

Przeprowadzona analiza danych demograficznych Gminy Żagań wskazuje na istotną liczbę osób w starszym wieku posiadających orzeczoną niepełnosprawność. Ta sytuacja demograficzna stanowi znaczące wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej w perspektywie najbliższych lat. Analiza badań ankietowych wśród osób starszych w Gminie Żagań wyraźnie wskazuje, że priorytetową potrzebą tej grupy wiekowej jest zapewnienie kompleksowego wsparcia umożliwiającego jak najdłuższe pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania, co pozwoli uniknąć konieczności przenoszenia się do całodobowych placówek opiekuńczych. Respondenci szczególnie podkreślają konieczność rozwoju usług środowiskowych, wśród których najczęściej wymieniane są: organizacja czasu wolnego dostosowana do możliwości seniorów, dostarczanie i dowóz posiłków dla osób z ograniczoną mobilnością wynikającą z wieku lub niepełnosprawności, a także wprowadzenie specjalistycznych usług mobilnych obejmujących pomoc fryzjerską, kąpielową, pralniczą oraz świadczenie drobnych prac domowych. Ważnym postulatem zgłaszanym w badaniach jest również utworzenie mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnościami, które stanowiłyby formę przejściowego wsparcia w procesie usamodzielniania się lub adaptacji do zmieniających się warunków życiowych. Te zidentyfikowane potrzeby wyraźnie wskazują na konieczność rozwoju zintegrowanego systemu wsparcia środowiskowego, który poprzez różnorodną ofertę usług pozwoliłby osobom starszym i niepełnosprawnym na godne i samodzielne życie we własnych domach.

Usługi społeczne dedykowane młodzieży.

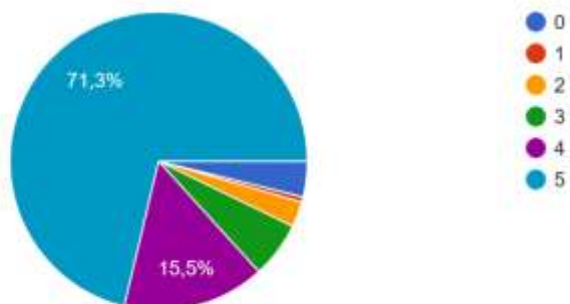
Skala ocen: od 1 bardzo małe lub brak zapotrzebowania do 5 bardzo duże zapotrzebowanie

profilaktyka uzależnień od internetu i komputera
181 odpowiedzi

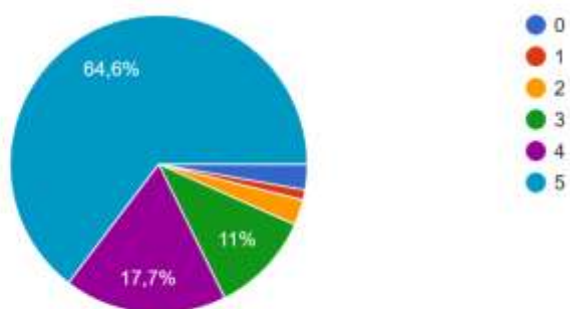
profilaktyka uzależnień od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych

181 odpowiedzi

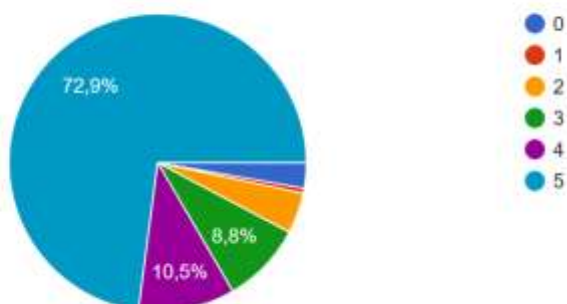
profilaktyka zdrowotna

181 odpowiedzi

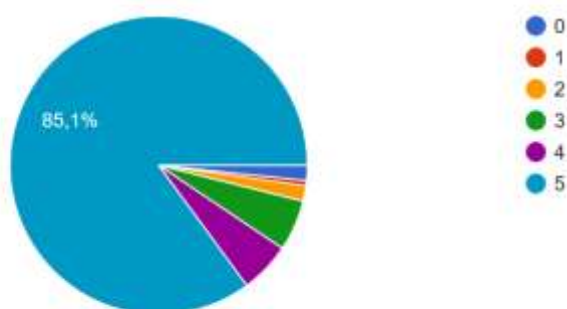
oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży

181 odpowiedzi

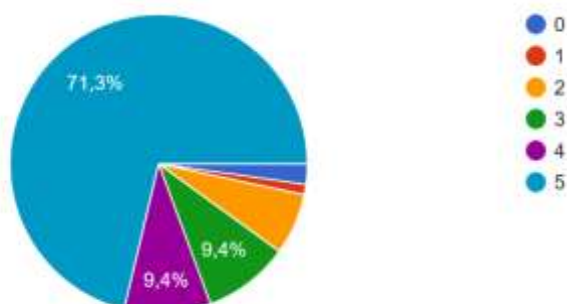
poradnictwo psychologiczne

181 odpowiedzi

udostępnienie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży

181 odpowiedzi

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych zidentyfikowano kluczowe obszary wsparcia młodzieży, które wymagają systemowych rozwiązań. W odpowiedzi na zgłaszane potrzeby, rekomenduje się rozwój następujących form pomocy: **kompleksowy**

program profilaktyczny (przeciwdziałanie nadużywaniu internetu i komputera, działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej, programy zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych w tym narkotyki, alkohol, dopalacze), **rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego** (organizację zajęć rozwijających zainteresowania, tworzenie programów animacyjno-edukacyjnych, udostępnienie specjalnie zaaranżowanych przestrzeni spotkań młodzieżowych), **specjalistyczne poradnictwo** (stały dostęp do pomocy psychologicznej, konsultacje z terapeutami uzależnień, wsparcie doradców zawodowych i edukacyjnych).

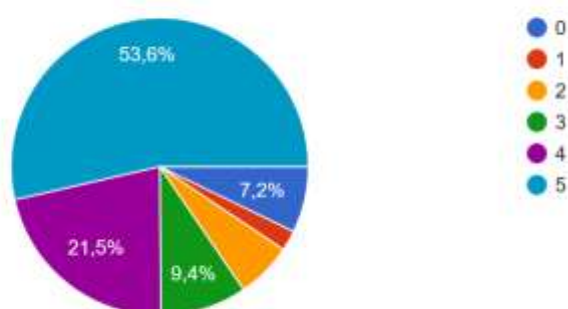
Badania wyraźnie wskazują na potrzebę stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia młodzieży, który łączyłby elementy profilaktyki, rozwoju osobistego i terapeutycznego. Szczególnie istotne jest połączenie działań prewencyjnych z ofertą atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego, co stanowi skuteczną metodę przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym wśród młodych ludzi.

Wdrożenie tak kompleksowej oferty wymaga współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi, co pozwoli na optymalne wykorzystanie istniejących zasobów i kompetencji.

Usługi społeczne dedykowane osobom w kryzysie bezdomności

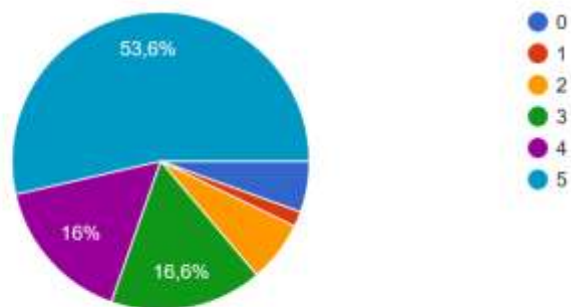
Skala ocen: od 1 bardzo małe lub brak zapotrzebowania do 5 bardzo duże zapotrzebowanie

poradnictwo psychologiczne
181 odpowiedzi

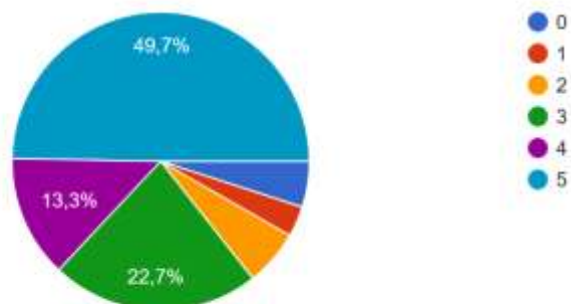
doradztwo zawodowe

181 odpowiedzi

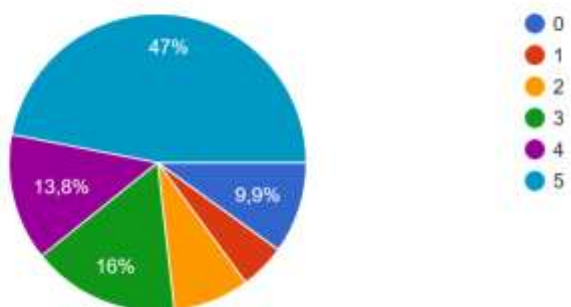
punkt pomocy doraźnej - wydawania odzieży

181 odpowiedzi

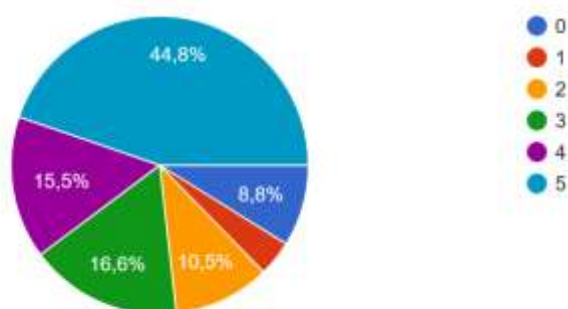
usługa mieszkaniowa

181 odpowiedzi

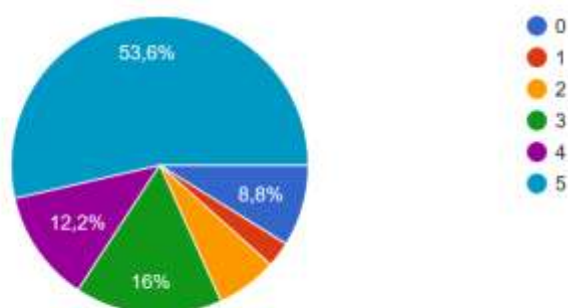
usługi pralnicze

181 odpowiedzi

usługi kąpielowe

181 odpowiedzi

W odpowiedzi na zgłoszone potrzeby, w oparciu o przeprowadzoną ankietę oraz wielosektorową współpracę z lokalnymi instytucjami pomocowymi, organizacjami pozarządowymi i Urzędem Miasta Żagań, opracowano kompleksowy system usług dla osób doświadczających bezdomności.

Proponowany system wsparcia został wypracowany w toku konsultacji z podmiotami zaangażowanymi w pomoc osobom w kryzysie bezdomności i uwzględnia zarówno bezpośrednie potrzeby bytowe, jak i konieczność długofalowego towarzyszenia w procesie wychodzenia z bezdomności. W ramach nowego modelu Centrum Usług Społecznych pełnić będzie rolę koordynatora lokalnej sieci wsparcia, zapewniając spójność i efektywność świadczonych usług. Wdrożenie przedstawionych rozwiązań stanowi bezpośrednią odpowiedź na:

- zgłaszane przez osoby bezdomne trudności w dostępie do podstawowych usług bytowych,
- potrzebę kompleksowego wsparcia psychologicznego i zawodowego,
- konieczność rozwoju programów mieszkaniowych umożliwiających trwałą reintegrację,
- postulaty płynące ze strony innych instytucji pomocy społecznej dotyczące koordynacji działań.

IV. CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH – ZINTEGROWANA ODPOWIEDŹ NA WYZWANIA SPOŁECZNE.

Wyniki ankiet posłużyły jako **podstawa do diagnozy obecnego systemu wsparcia**, w tym:

- oceny dostępności i jakości usług opiekuńczych, zdrowotnych i socjalnych,
- identyfikacji grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne,
- określenia preferencji mieszkańców dotyczących form pomocy (środowiskowej, domowej, instytucjonalnej).

W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców oraz w ramach realizacji założeń Krajowego Programu Deinstytucjonalizacji, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu przekształca się w nowoczesne **Centrum Usług Społecznych**, które będzie pełnić funkcję **zintegrowanego ośrodka wsparcia społecznego**.

Kompleksowa oferta wsparcia będzie obejmować usługi dostosowane do potrzeb poszczególnych grup mieszkańców:

Wsparcie dla rodzin

1. Działania profilaktyczne w zakresie:
 - zdrowia psychicznego i fizycznego
 - przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
2. Poradnictwo specjalistyczne:
 - opiekuńczo-wychowawcze
 - psychologiczne
 - prawne

Usługi dla osób starszych i z niepełnosprawnościami

1. Wsparcie bytowe:
 - o dostarczanie i dowóz posiłków
 - o usługi pralnicze i kąpielowe
2. Pomoc w codziennym funkcjonowaniu:
 - o wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego
 - o mobilne usługi fryzjerskie, porządkowe i drobnych napraw
3. Aktywizacja społeczna:
 - o oferta zajęć rekreacyjnych
 - o mieszkania treningowe dla osób z niepełnosprawnościami.

Programy dla młodzieży

1. Profilaktyka:
 - o uzależnień (substancje psychoaktywne, technologie cyfrowe)
 - o promocja zdrowia psychicznego
2. Rozwój osobisty:
 - o poradnictwo psychologiczne
 - o wsparcie w realizacji inicjatyw młodzieżowych
3. Przestrzeń aktywności:
 - o organizacja czasu wolnego
 - o udostępnienie miejsc spotkań.

Wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności:

1. Poradnictwo psychologiczne
2. Doradztwo zawodowe
3. Punkt Pomocy Doraźnej – wydawanie odzieży
4. Usługi mieszkaniowe
5. Usługi pralnicze
6. Usługi kąpielowe

Niniejszy Plan wpisuje się w założenia Krajowego Programu Deinstytucjonalizacji, kładąc szczególny nacisk na indywidualizację pomocy i tworzenie rozwiązań umożliwiających godne życie w środowisku lokalnym.

Nowe Centrum Usług Społecznych będzie pełnić rolę **koordynatora lokalnego systemu wsparcia**, integrującego różne formy pomocy i usług społecznych. Dzięki temu przekształceniu mieszkańcy Żagania zyskają dostęp do **spójnego systemu wsparcia**, który:

- zapewni kompleksową pomoc dostosowaną do indywidualnych potrzeb
- umożliwi płynne przejście między różnymi formami wsparcia
- zwiększy efektywność wykorzystania lokalnych zasobów pomocy społecznej

Ww. transformacja pozwoli na rzeczywiste wdrożenie założeń deinstytucjonalizacji, oferując mieszkańcom pomoc w ich naturalnym środowisku życia, z poszanowaniem ich godności i autonomii.

V. PODSUMOWANIE

Przedstawiony plan rozwoju usług społecznych stanowi podstawę do określania kluczowych priorytetów w tym zakresie. Jest on zarówno zbiorem propozycji, jak i odpowiedzią na zgłaszane przez mieszkańców potrzeby, możliwymi do realizacji przy wykorzystaniu dostępnych zasobów. Głównym celem jest poszerzenie oferty usług społecznych na terenie Gminy Żagań, zwłaszcza w obszarach, gdzie obecnie są one niewystarczające lub niedostępne.

Obecnie najważniejszym wyzwaniem jest deinstytucjonalizacja pomocy społecznej oraz rozwój wsparcia środowiskowego, tak aby stało się ono powszechnie dostępne dla każdej osoby borykającej się z trudnościami życia codziennego. Planowane działania obejmują m.in. **wsparcie dla rodzin** (profilaktyka zdrowotna, przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy, poradnictwo psychologiczne i prawne), **pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym** (dostawy posiłków, usługi opiekuńcze, rehabilitacja, mieszkania treningowe), **działania skierowane do młodzieży** (profilaktyka uzależnień, organizacja czasu wolnego, wsparcie psychologiczne) oraz **asystę dla osób w kryzysie bezdomności** (poradnictwo, pomoc doraźna, usługi bytowe).

Wdrożenie tych inicjatyw ma na celu **transformację Ośrodka Pomocy Społecznej w nowoczesne Centrum Usług Społecznych** - instytucję kompleksowo odpowiadającą na zróżnicowane potrzeby lokalnej społeczności. Proces ten obejmuje nie tylko poszerzenie zakresu świadczonych usług, ale także zmianę modelu pracy na bardziej zintegrowany i środowiskowy. Dzięki temu mieszkańcy zyskają łatwiejszy dostęp do zróżnicowanych form wsparcia, co w konsekwencji przełoży się na poprawę jakości ich życia. Plan ten wyznacza strategiczny kierunek rozwoju pomocy społecznej w gminie na najbliższe lata, kładąc szczególny nacisk na profesjonalizację usług i ich lepsze dostosowanie do rzeczywistych potrzeb społeczności.

UZASADNIENIE

Dzięki inicjatywie ustawodawczej Prezydenta RP od 1 stycznia 2020r. na poziomie lokalnym można tworzyć struktury koordynujące i integrujące usługi społeczne. Zwiększy to dostęp mieszkańców do tego rodzaju usług, a samorządom gminnym umożliwi trafniejsze i bardziej kompleksowe odpowiadanie na rosnące i zmieniające się potrzeby mieszkańców - nie tylko tych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, jak w przypadku pomocy społecznej.

Utworzenie Centrum Usług Społecznych (dalej CUS) w Żaganiu umożliwi zwiększenie zakresu wsparcia społecznego dla mieszkańców, wykraczającego znacznie poza możliwości formalno-prawne Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dzięki utworzeniu Centrum Usług Społecznych zbudowany zostanie nowy model świadczenia usług społecznych w naszej gminie m.in. poprzez czynne włączenie w ten proces organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej oraz osób nie zrzeszonych, chcących nieść pomoc drugiemu człowiekowi.

Istotą będzie również oddzielenie pomocy społecznej od usług społecznych. Przedmiotowa uchwała niezbędna jest w celu dokonania przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu w Centrum Usług Społecznych w Żaganiu.

Przekształcenie jednostki ma na celu realizację projektu pn. Centrum Usług Społecznych w Żaganiu.

W związku z powyższym podjęcie przedmiotowej uchwały jest w pełni zasadne i konieczne.